

В результаті таких дій фіскальних органів влади, ми отримуємо ситуацію, при якій значна частка підприємців просто не хочуть виходити з тіні і залишаються там чіпляючись за найменші можливості. Це виливається у втрату значних коштів, які могли б поповнити держ. бюджет, а головне про втрату багатьох перспективних компаній для України, які не бажаючи зв'язуватись із українським законодавством виїжджають за кордон.

Шляхи вирішення: значна проблема нашої фіскальної служби в тому, що вона не орієнтована на обслуговування своїх клієнтів – підприємців. Результатом цього є здоровенні черги, дні проведені у фіскальній службі, непоодинокі випадки хамства із сторони працівників, відвідування десятків кабінетів у пошуках чергової «довідки». Все це стає неявними факторами і демотиваторами розвитку чистого підприємництва в Україні.

Однією із життєздатних стратегій здатних вирішити цю ситуацію, може стати реформування фіскальної служби та лібералізація підприємництва загалом. Що маєтись на увазі? Для України поняття держ. установа і якісне обслуговування переважно є несумісними поняттями, проте приклад Центру Обслуговування Громадян м. Одеса стало певним еталоном, якого можна прагнути. З моменту запуску в 2015 році центр відзначився тим, що процедури, які переважно займали дні або тижні виконувались за лічені години без жодних хабарів чи «кумівства». На мою думку, аналогічна побудова роботи органів фіскальної служби, створення «єдиного вікна», спрощення процедури і скорочення її термінів – це вже буде першим вагомим кроком до того, щоб підприємці йшли реєструватись офіційно. Наступним кроком важливо запросити до співпраці малий бізнес, який є найбільш ризиковим і на перших порах ймовірність банкрутства є досить значна. Цікавим способом співпраці із малим бізнесом могли б бути короткі податкові канікули за умови офіційної реєстрації, які б дозволили на перших порах, які переважно найважчі, зберегти кошти і вкласти їх у розвиток. Також, хорошим варіантом міг би стати «тріал-версія» - тобто варіант тимчасової реєстрації, який дозволить починаючому бізнесмену протягом певного періоду Х попрацювати, а у випадку невдачі до закінчення терміну Х, підприємець зможе закрити компанію швидко і безболісно. Такі кроки на зустріч малому бізнесу будуть хорошим сигналом для підприємців, особливо для початківців, які ще не мають достатньо досвіду і яких необхідна підтримка на початках.

Особливу увагу також варто звернути на супутні послуги, які б могли надаватись фіскальними центрами. В уяві більшості підприємців, фіскальна служба – це лігво дракона, куди хочеш-не хочеш, а доводиться йти. А для багатьох підприємців, які часто мають досить ефемерні уявлення про економіку і податкову систему, цей похід перетворюється ще й у каторгу. Супутніми послугами, які б могли надавати фіскальні центри могли б стати:

- курси юридичного оформлення фірми,
- курси підприємницької грамотності.

За неофіційною статистикою 4 з 5 підприємців освоюють реєстрацію своїх продаж методом спроб і помилок, з них як мінімум 2 так і не розбираються з цим, що в результаті завершується значними штрафами під час перевірок фіскальними органами.

Майбутнє української економіки за підприємцями, які своєю діяльністю наповнюють державний бюджет, а тому видається цілком логічним те, щоб люди, які обслуговують цих підприємців і отримують зарплату зокрема і з їхніх відрахувань, надавали їм якісний і швидкий сервіс.

Кулішов А.І.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»
студент 2-го року навчання, МП «Економічна теорія»

РОЛЬ ОСВІТИ ДЛЯ МІЖГЕНЕРАЦІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Постановка проблеми. Дослідження мобільності населення – один із способів вивчення стратифікації населення. Соціальна складова даного питання чітко формує економічну складову: суспільство ділиться на класи, які є прямим віддзеркаленням доходів

та їх нерівності. У процесі свого онтогенезу, особа може «мігрувати» з одного класу в інший – тобто бути мобільною.

Міжгенераційна мобільність – важлива характеристика не тільки соціального середовища, а й показник економічного розвитку та економічної міграції. Вона є «сірим кардиналом» збільшення добробуту населення, а саме ВВП на душу населення в майбутньому. На її вільність впливає рівень доходу населення, а в даному випадку – на мобільність дітей впливає дохід батьків та їх рівень освіти.

Міжгенераційна мобільність також має свої ступені свободи, які проявляються у можливостях представників досліджуваного соціуму змінювати свій клас, рід діяльності, а найголовніше – освітні навички – вдосконалюючи чи набуваючи нові. Міжгенераційна мобільність поділяється на висхідну та низхідну. Комбінація цих двох «мобільностей» є нормальним соціо-економічним процесом. Проте характер даної комбінації є важливим індикатором суспільної готовності до змін, пристосованості її членів до економічних перетворень. Зокрема, наявність потужнішого «потoku» низхідної міжгенераційної мобільності – явна ознака застарілості існуючих характеристик соціально-економічного життя. У випадку, коли ж переважає висхідна міжгенераційна мобільність, є підстави вважати, що досліджувана країна чи кластер країн перебуває на пікові свого соціально-економічного розвитку та володіє потужним економічним потенціалом для змін та адаптацій.

Шляхи вирішення проблеми. Проблема міжгенераційної мобільності населення висвітлювалась у публікаціях та дослідженнях науковців: Дж. Стігліца (J. Stiglitz), А. Сена (A. Sen); Г. Данкана та Р. Мюрнена (G. Duncan and R. Murnane); Дж. Хекмана (J. Heckman), Дж. Хекмана та Д. Мастерова (J. Heckman and D. Masterov); Ф. Кун та Дж. Хекмана (F. Cunha and J. Heckman); Дж. Джеріма та Л. МакМіллан (J. Jerrim and L. MacMillan); Дж. Бланден (Jo Blanden), М. Горака (M. Gorak), С. Дюрлауфа (S. Durlauf), Е. Унтерхальтер (E. Unterhalter); В. Кауфманна, М. Бергмана та Д. Джойє (V. Kaufmann, M. Bergman and D. Joye); Л. Лефгрена, М. Ліндквіста та Д. Сімса (L. Lefgren, M. Lindquist and D. Sims); І. Робейнс (I. Robeyns); К. Голдін та Е. Катца (C. Goldin and E. Katz); М. Кемпбелл (M. Campbell), також І. С. Каленюка та В. А. Ямкового; Г. Ястребова, а також організацій: ILO, OECD, UNO, Russel Sage Foundation, International Monetary Fund, London Institute, European Expert Network on Economics of Education (EENEE). Метою даної роботи є дослідити характер впливу рівня освіти населення України на міжгенераційну мобільність, а також розробити ряд рекомендацій для врегулювання можливої проблеми міжгенераційної мобільності населення.

Відповідно до теоретичного аналізу вищенаведених публікацій, нерівність в доходах залежить від кількох основних складових міжгенераційного процесу передачі мобільності (від батьків до дітей) – включно з доступом до вищої освіти, прибутковістю отриманого рівня освіти і прямим впливом рівня освіти батьків на рівень заробітку (дітей) [1].

Освіта в свою чергу впливає на рівень доходів через ринок праці та зайнятість населення, а отже – через «потрібність» отриманих навичок у процесі навчання чи перекваліфікації. Освіта та ринок праці постійно змінюються. Отже, для того, щоб освіта дійсно виконувала роль фактора, який пом'якшує вплив нерівності доходів, потрібно, щоб виконувались наступні умови:

- доступність освіти для дітей (рівень освіченості дітей);
- цінність отриманих навичок на ринку праці (прибутковість отриманої освіти) [1].

Вважається, що ці умови проявляються більш критично для країн з високим рівнем нерівності (тобто, очікувано, що для України також). Доведено, що країни, де спостерігається більший рівень нерівності в доходах володіють меншою міжгенераційною мобільністю.

Потрібно в'яснити, чи для сучасної України освіта може виконати роль соціального ліфта (пом'якшуючий вплив), який в умовах складної соціально-економічної та політичної ситуації зменшуватиме соціальну диференціацію та, відповідно, – соціальну та політичну напругу в суспільстві [2].

Основними індикаторами, через які можна визначити міжгенераційну мобільність є наступні:

1. Ймовірність економічної активності – тобто відсоток економічно зайнятих дітей у відношенні до батьків – ймовірність зайнятості.

2. Трудові доходи – наскільки якісно нащадки втілять ймовірність економічної активності через отримання доходу і як саме змінять (збільшать чи зменшать) нерівність в доходах.

3. Ймовірність роботи на посаді високого рівня – як показник освіченості, оскільки більш висока посада вимагає більш складних навичок, які можна отримати тільки здобувши ґрунтовнішу, якіснішу освіту. Це також база для нарощування чи вирівнювання нерівності в доходах.

Напрями впровадження. Покращення міжгенераційної мобільності населення через якіснішу освіту можливе наступним чином:

- безпосереднє залучення представницьких студентських організацій до формування начального процесу вищих навчальних закладів;
- інтенсифікація співпраці між бізнес-структурами та навчальними закладами;
- здобуття вищої освіти найобдарованішими – тобто незалежно від рівня доходів батьків вступників.

Література

1. John Jerrim, Lindsey Macmillan. Income inequality, intergenerational mobility and the Great Gatsby Curve: is education the key? / Department of Quantitative Social Science, Institute of Education, University of London. – October 2014. – Working Paper No. 14-18. – р. 3-43.
2. І. С. Каленюк, В. А. Ямковий. Особливості впливу освіти на забезпечення соціальної мобільності в сучасних умовах / Демографія та соціальна економіка. – 2015. – № 2 (24). – С. 88-103.

Наконецний А.М.

Національний університет “Києво-Могилянська академія”
студент 6 р.н., ФЕН, кафедра Економічної теорії

ВИМІРЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ DEA-АНАЛІЗУ

Аналіз ефективності університету є одним з ключових факторів реформування системи вищої освіти, а також покращення процесу управління всередині самого університету. Теоретичні концепції та методи вимірювання економічної ефективності університетів дозволяють оцінювати діяльність університету не тільки з позиції фінансової ефективності або будь-яких інших кількісних показників, а і з позиції загальної ефективності (поєднання фінансових, наукових та управлінських показників). Однак, єдино прийнятого методу вимірювання ефективності діяльності університету немає – кожен з методів має свої переваги та недоліки.

Вимірювання економічної ефективності діяльності університетів відповідно до світової практики в Україні практично відсутня і пов'язана, насамперед, з низьким рівнем університетської автономії та пережитками радянської системи вищої освіти. На даний момент використовується система рейтингів та градіювання, яка в своїй основі має значний елемент суб'єктивної оцінки, а не математичного вимірювання.

В той же час, світова практика вимірювання економічної ефективності соціальних установ (в тому числі, університетів) набула стрімкого розвитку з кінця двадцятого століття.